

Mórahalom Város Polgármesterétől

EZ AZ ELŐTERJESZTÉS A KÉPVISELŐ-TESTÜLET ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI
Előterjesztés Mórahalom Városi Önkormányzat Képviselő-testülete részére

Előterjesztő: Nógrádi Zoltán polgármester

Iktatószám: MH/15654/2023

Ügyintéző/Témafelelős: Balogh Orsolya / Dr. Tóth Krisztián

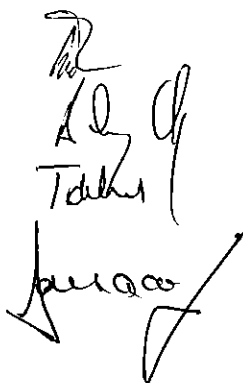
Tárgy: A településkép védelméről és minőségi alakításáról szóló 38/2017. (XII.28.) rendelet módosítására irányuló egyeztetési eljárás elindítása

Véleményező Bizottság: Ügyrendi Bizottság
Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság

Melléklet: építészeti örökség értékvizsgálata

Jegyző:
Kabinet:
Pénzügy:

Polgármester:

Mórahalom Város Polgármesterétől
EZ AZ ELŐTERJESZTÉS A KÉPVISELŐ-TESTÜLET ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI
Előterjesztés Mórahalom Városi Önkormányzat Képviselő-testülete részére

Tisztelt Képviselő-testület!

A T. Képviselő-testület 2017.12.29. napi hatályba lépéssel 38/2017. (XII.28.) számon fogadta el az eltelt időszakban többször módosított *településkép védelméről és minőségi alakításáról* szóló önkormányzati rendeletet (továbbiakban: Rendelet).

Ezen Rendelet célja a helyi épített környezet, illetve a táji és természeti környezet értékeinek feltárása, számbavétele, védetté nyilvánítása, fenntartása, illetve a védett örökség nyilvántartása. 1. melléklete – védett értékek nyilvántartása – sorakoztatja fel a település múltja és lakóinak közösségi hovatartozástudata szempontjából meghatározó örökséget.

A T. Képviselő-testület 329/2023. (X.26.) Képviselő-testületi határozatában döntött a Mórahalom 0406/23 hrsz.-ú tanya ingatlan és a Mórahalom 0406/334 hrsz. és 0406/124. hrsz. alatt található bunkerek helyi egyedi védelem alá helyezése tárgyában.

A T. Képviselő-testület 2023. októberi képviselő testületi ülésén döntött a Rendelet módosításáról, az 1. mellékletben 39. sorszámon szereplő a település névadó dombja a Móra-domb leírásának kiegészítéséről, a Móra-dombhoz szorosan kapcsolódó, környező védendő ingatlanok nevesítéséről, felsorolásáról. A Móra-domb helyi tájvédelembe vételekor az eredeti jogalkotói szándék a dombot körülölelő, környezetéhez illeszkedő épített környezeti elemek (tanyák) védelme, megóvása is volt.

A Népi Építészeti Program kapcsán beadott pályázatunknál a Támogató Szerv ezt megkifogásolta a 419/2021. (VII. 15.) *a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* Korm. rendeletre hivatkozással, miszerint a Móra-dombra vonatkozó tájvédelem nem tartalmazhatja az építészeti örökségnek minősülő elemeket.

A fentiek miatt a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 34. § értelmében az önkormányzat az Elektronikus Térségi Tervezést Támogató Rendszer (a továbbiakban: E-TÉR) felhasználásával kell gondoskodnia a helyi védelem nyilvántartásának módosításáról. A módosítás eredményeként az 1. mellékletben külön sorszámú építészeti értéknek fognak szerepelni a Mórahalom, 0406/23 hrsz.-ú tanya ingatlan és a Mórahalom, 0406/334 hrsz. alatt, valamint a Mórahalom, 0406/124. hrsz. alatt található bunkerek. Az eljárás lebonyolításához szükséges helyi védelmet meghatározó értékvizsgálati anyag rendelkezésre áll, az a jelen előterjesztés mellékletét képezi.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjék.

Nógrádi Zoltán
polgármester

H a t á r o z a t i j a v a s l a t:

1./ Mórahalom Városi Önkormányzat Képviselő-testülete „A településkép védelméről és minőségi alakításáról szóló 38/2017. (XII.28.) rendelet módosítására irányuló egyeztetési eljárás elindítása” tárgyú előterjesztést megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyet ért, továbbá a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII.15.) Kormányrendelet alapján az egyeztetési eljárás elindítását elhatározza.

2./ Mórahalom Városi Önkormányzat Képviselő-testülete felhatalmazza Mórahalom város polgármesterét az egyeztetési eljárás határidőn belül történő megvalósításához és a 38/2017.

Mórahalom Város Polgármesterétől

EZ AZ ELŐTERJESZTÉS A KÉPVISELŐ-TESTÜLET ÁLLÁSPONTJÁT NEM TÜKRÖZI

Előterjesztés Mórahalom Városi Önkormányzat Képviselő-testülete részére (XII.28.) önkormányzati rendelet 1. mellékletének módosításához szükséges intézkedések megtételére, tárgyalások lefolytatására, dokumentumok, nyilatkozatok aláírására és az ehhez kapcsolódó szerződések megkötésére.

Határidő: azonnal és folyamatos, az egyszerűsített egyeztetési eljárás lefolytatására:
2024.03.31.

Felelős: Nógrádi Zoltán polgármester

Beszámolásra: 2024. áprilisi Kt.

Erről értesítést kap:

- 1./ Mórahalom város polgármestere
- 2./ Mórahalom város jegyzője
- 3./ Talmácsi István Mórahalom város Főépítésze
- 4./ Irattár

MÓRAHALOM, KÜLTERÜLET, HRSZ.: 0406/23 ALATTI TANYA

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKVIZSGÁLATA

(fotódokumentáció és értékvizsgálati lap)

Készítette:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Pap Ádám'.

Pap Ádám okl. építész

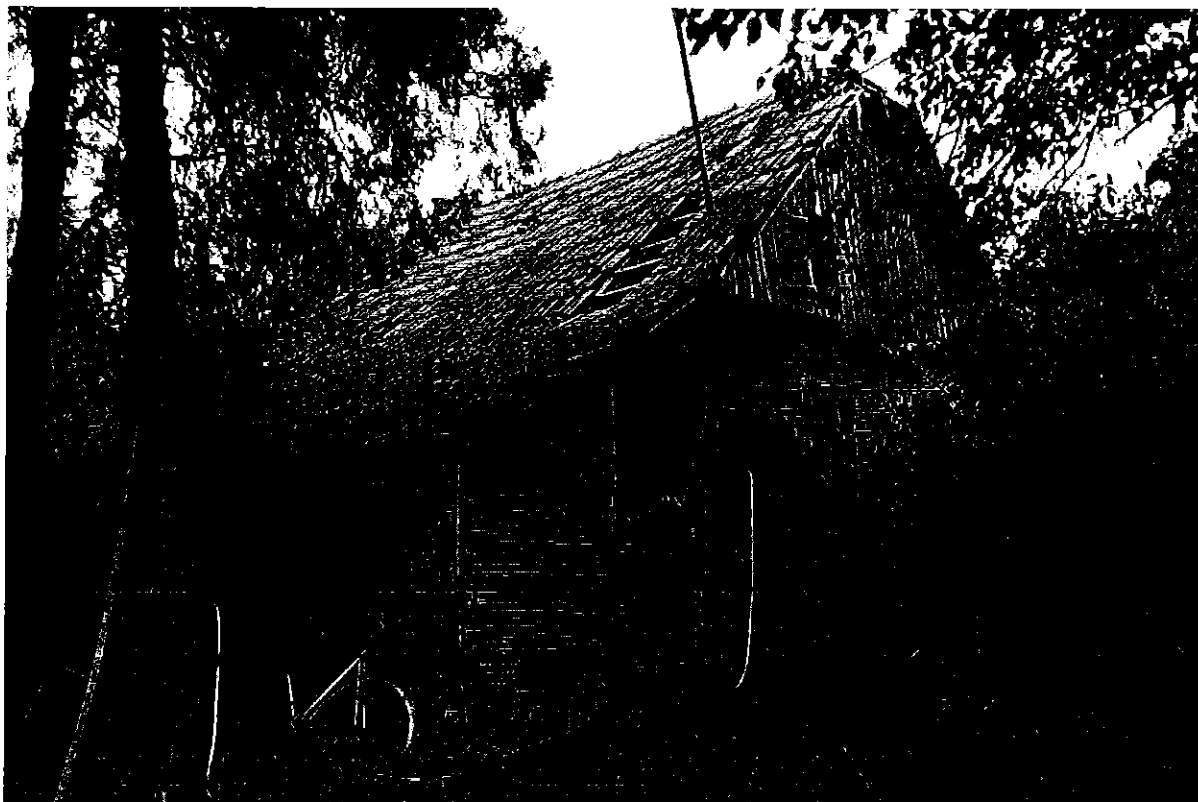
építész vezető tervező - É/1 06 0094

településrendezési vezető tervező - TT1 06 0094

műemléki szakértő - műemléki érték dokumentálása - 21-0221

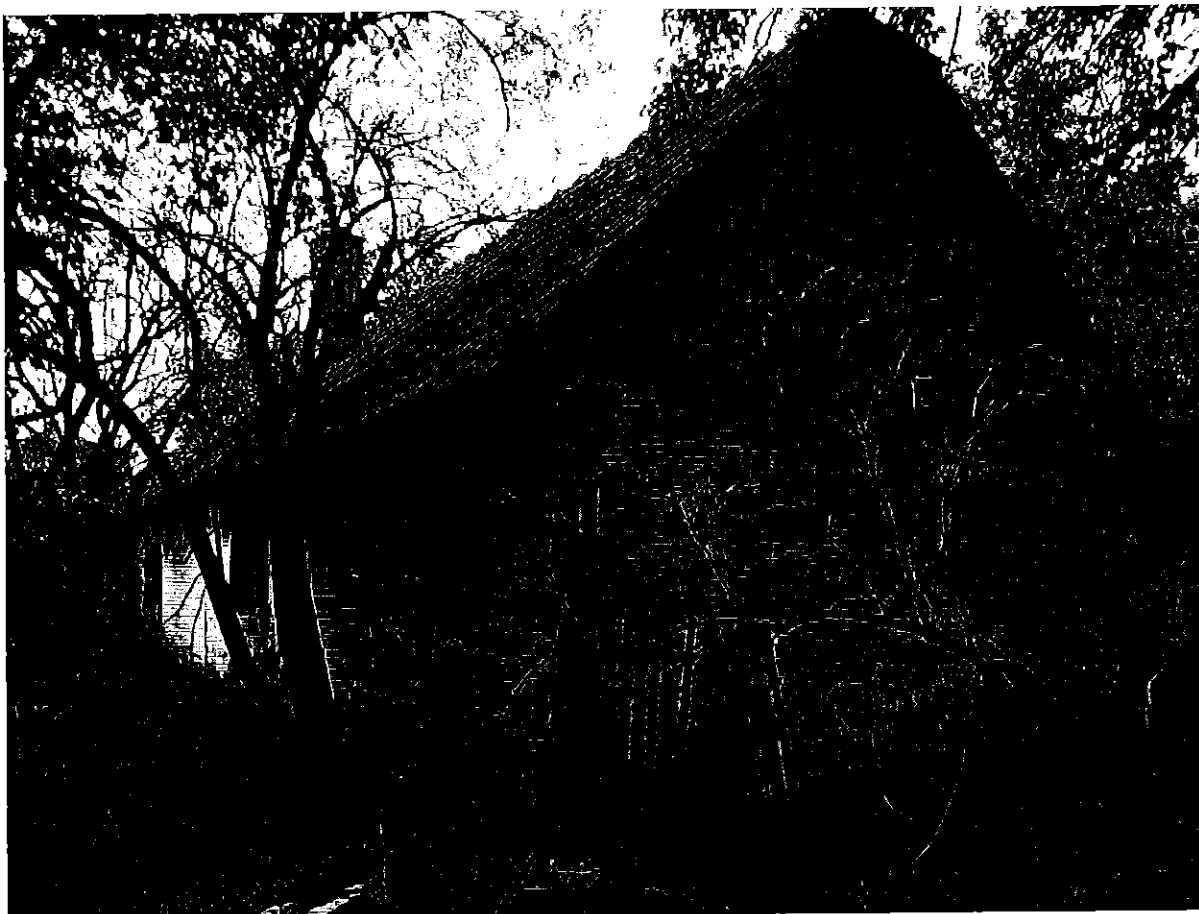
2023. október 22.

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

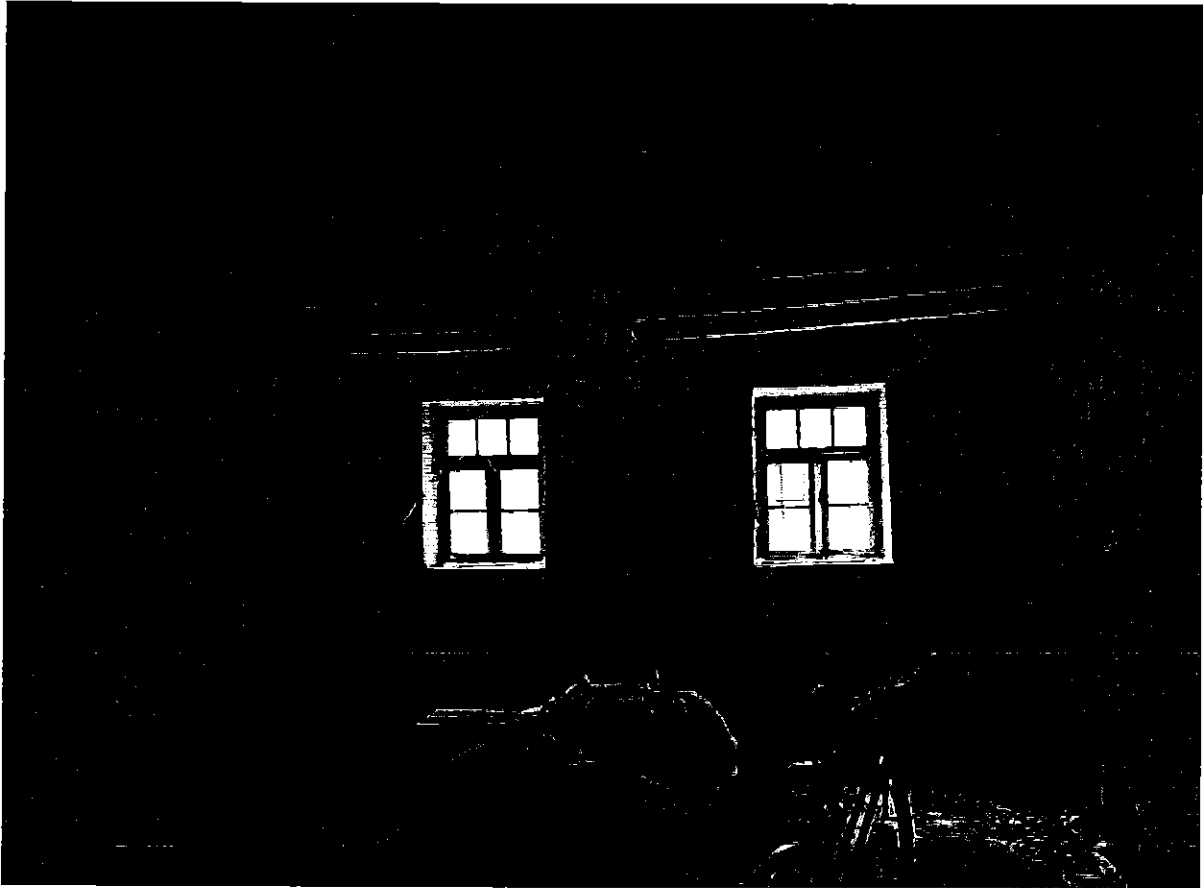
A tanya főhomlokzata délről (felül) és a melléktraktus nyugatról (alul)

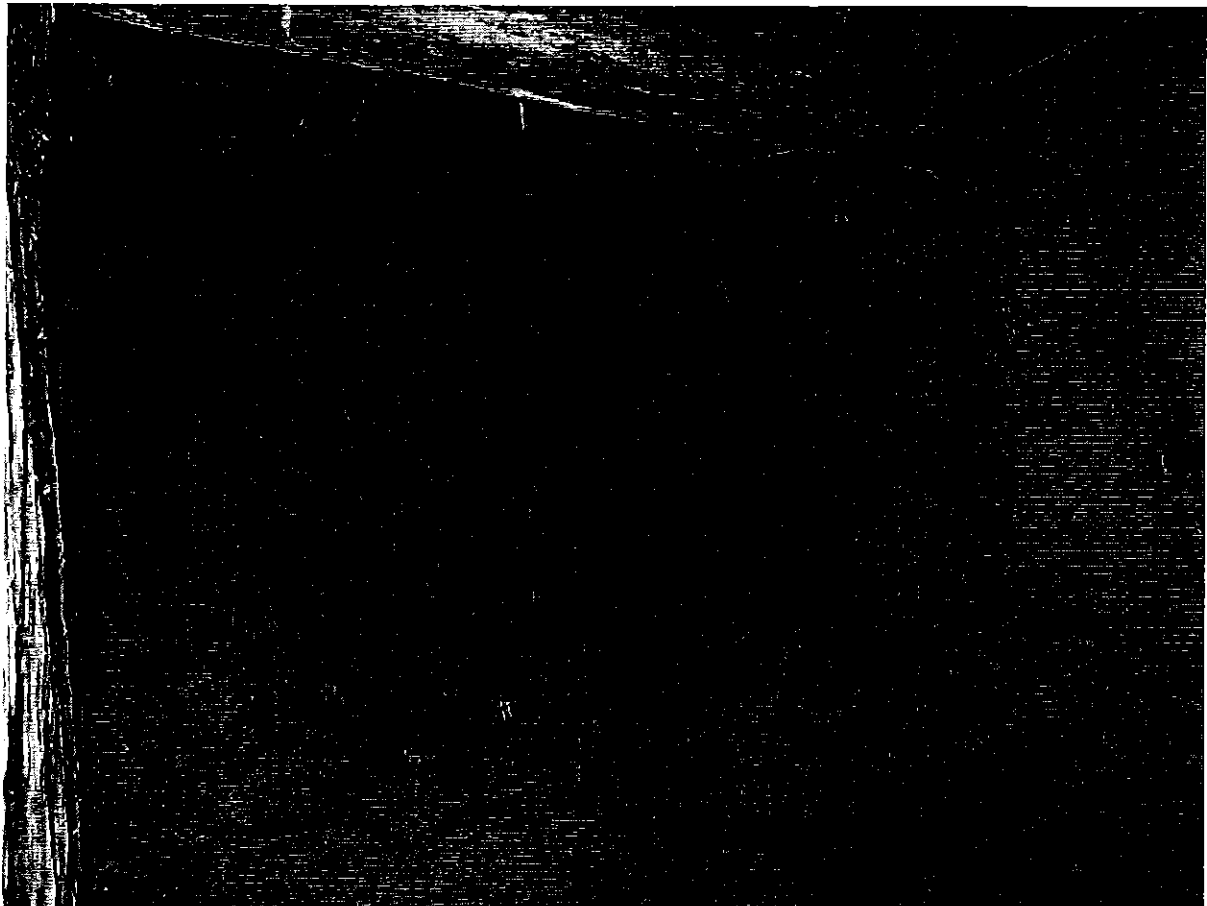

Az északi véghomlokzat deszkaoromzata (felül) és a melléktraktus fióktetőzetének oromzata (alul)

A déli lakóegység szobájának mennyezete (felül) és az északi egység kemencéje (alul)

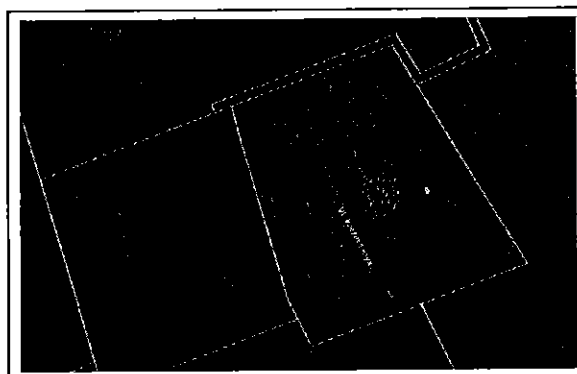

CÍM

Mórahalom, Külterület (hrs.: 0406/23)

BÉPÍTÉS, KÖRNYEZET

Mórahalom külterületén, egykori sömlyék északi partján elhelyezkedő, három felől valaha épületekkel körülépített tanyaudvar keleti egysége. Beépítése szabadonálló, a gazdasági épületeknek csak romjai látszanak.

TÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÓ

Helyén már a XIX. század közepének történeti viszonyaira mérvadó II. katonai felmérés (1819-1869) alsótanyai szelvénye is ábrázol egy tanyát, név megjelölése nélkül. Az 1941-es katonai felmérés nyilvánvalóan a mai épületet ábrázolja, szintén a név megadása nélkül. A kisparaszti tanya jellegzetességei alapján valamikor a XX. század elején épülhetett, de a térképi ábrázolások tanúsága szerint nem zárható ki a XIX. századi előzmény sem. A belterülethez közeli tanyaába csak az elektromos áramot vezették be, mára lakatlanná vált, melléképületei jórészt elpusztultak. A lakóépület kéttraktusos elrendezésű, az eredendően kétszer kétszatos főtraktushoz csatlakozik a veranda jellegű melléktraktus, így tömegelrendezése aszimmetrikus. A főtraktus egy alsó (déli) és egy felső lakóegységből áll, ami arra utal, hogy több generáció lakta a házat.

VÉDENDŐ ÉRTÉKEK

A több periódusban kiépült két lakóegységes tanyaépület képezi a védendő értéket. A vályogfalazatú épület oromzatai deszkából készültek, szerény díszítéssel, egyéb külső tagozat nincs. A helyiségek fölött mestergerendás fafödém van, mindkét lakóegységnek önálló fűtése volt, az északiban a búboskemence még megvan.

KORREKCIÓS JAVASLAT

A meglehetősen romos épület szerkezeti megerősítése, tetőzetének újjáépítése után teljes rekonstrukcióra szorul. A felújítás, korszerűsítés nélkülözhetetlen előfeltétele az értékeit tiszteletben tartó hasznosítás megtalálása.

JAVASOLT VÉDETTSÉG

A tradicionális alsótanyai építészeti környezetet megjelenítő tanya helyi védelme feltétlenül indokolt.

MÓRAHALOM, KÜLTERÜLET, HRSZ.: 0406/124 ALATTI TITO-BUNKER

(ÓVÓHELY)

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKVIZSGÁLATA

(fotódokumentáció és értékvizsgálati lap)

Készítette:

Pap Ádám okl. építész

építész vezető tervező - É/1 06 0094

településrendezési vezető tervező - TT1 06 0094

műemléki szakértő - műemléki érték dokumentálása - 21-0221

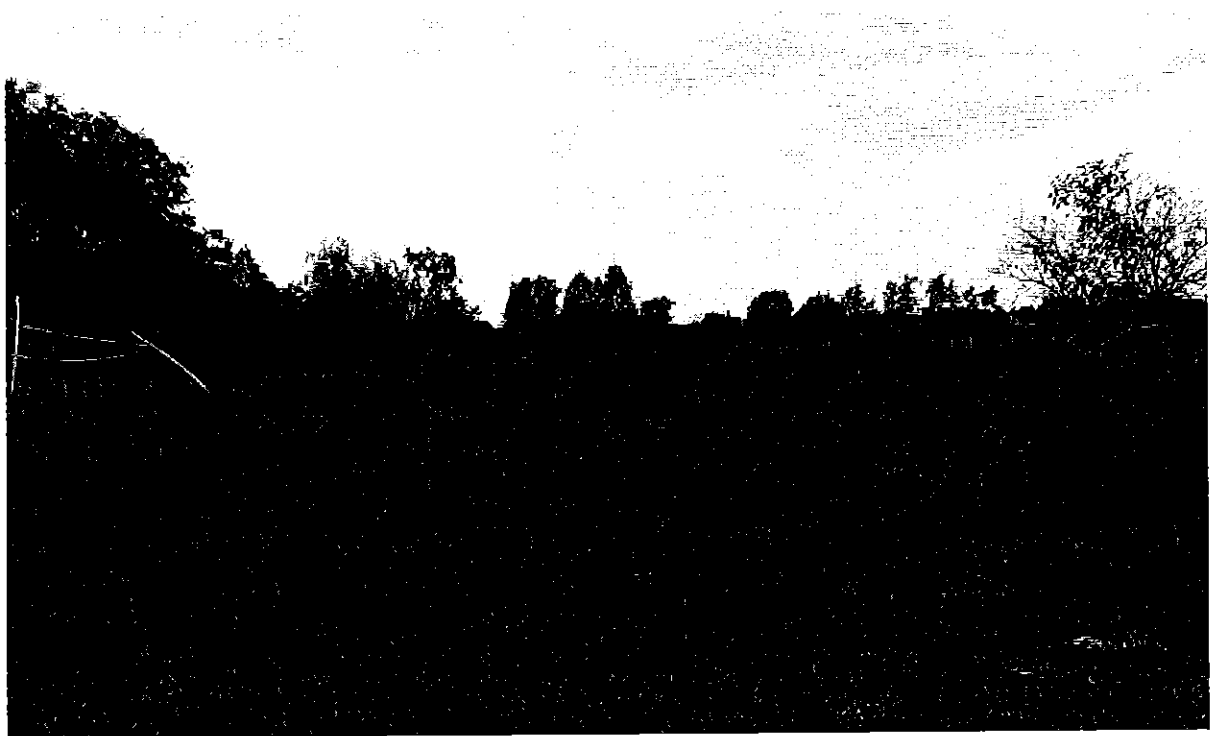
2023. október 22.

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

A bunker földből kilátszó, lecsapott sarkú földéme (felül) és keleti bejárata (alul)

A bunker földből kilátszó, lecsapott sarkú földéme (felül) és nyugati bejárata (alul)

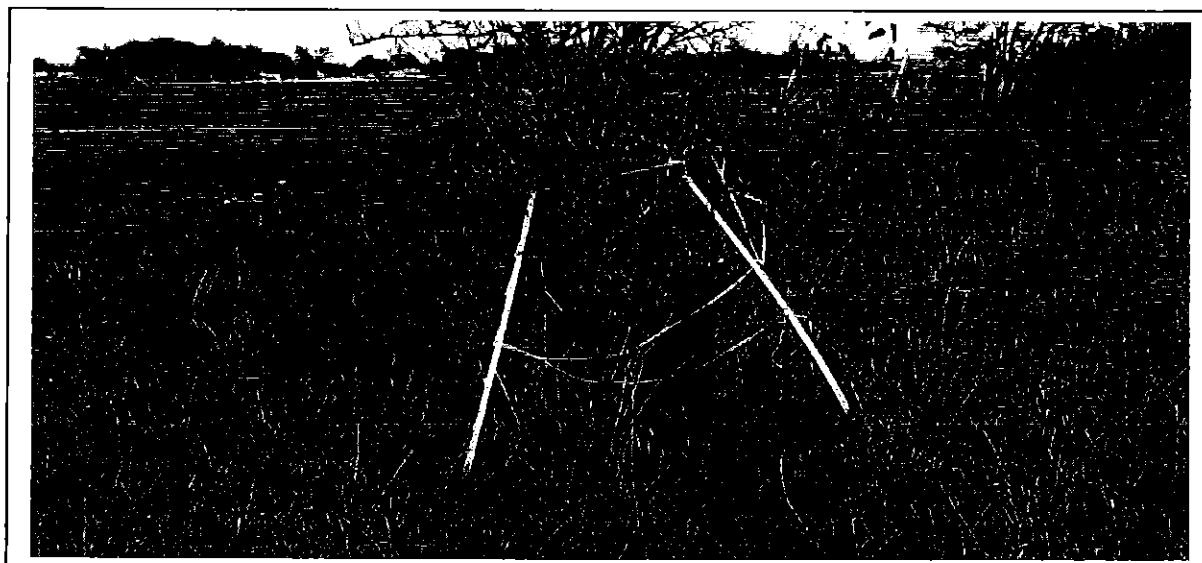
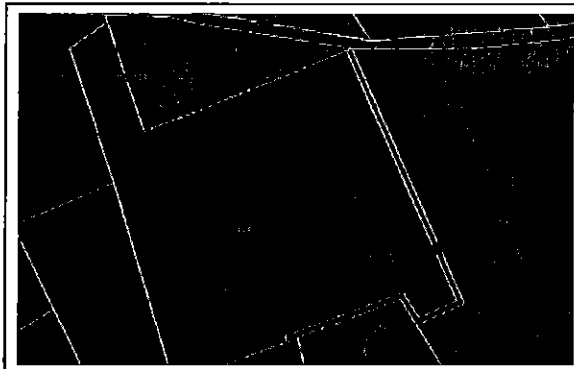

CÍM

Mórahalom, Külterület (hrs.: 0406/124)

BÉPÍTÉS, KÖRNYEZET

Mórahalom külterületén, a Móra-dombtól dél-keletre, kisebb kiemelkedésen, jórészt a földbe süllyesztve található az egykori óvóhely.

TÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÓ

A Tito vezette Jugoszláviával megromlott viszony következtében kialakult politikai hisztéria vezetett a magyar-jugoszláv határt több mint 600 kilométer hosszban, 10-20 kilométer mélységben kísérő ún. Déli Védelmi Rendszer országerődítésének, a magyar „Maginot-vonalnak” a kiépítéséhez. Az építkezések szovjet hadmérnökök tervei alapján 1952-ben kezdődtek és 1955-ben, Rákosi Mátyás leváltásakor félbeszakadtak. A többezer kiserőd és a földművek megvalósítására az akkori magyar GDP 25%-át költötték el.

Az országerődítés megmaradt eleme a vasbetonból készült, földdel borított többhelyiséges óvóhely, amely két, beton szárnyfalakkal védett bejáratral rendelkezik. Az erődrendszer elemeit egykor futóárkok, földművek és ún. tábori erődítési elemek kapcsolták össze, ezekből mára nem maradt semmi látható nyom.

VÉDENDŐ ÉRTÉKEK

A szovjet hadmérnökök által készített tervtervek szerint épült óvóhely. A földbe süllyesztett létesítménynek csak földborításától részlegesen megfosztott földeme látható, a repeszhatás miatt letört sarkú kialakítással.

KORREKCIÓS JAVASLAT

Az objektum kitisztítása, földborításának pótlása és hiányzó vasajtájának a meglévő tervtervek szerinti pótlása szükséges. A bejáratok előtti, szárnyfalakkal védett aknába omlott földet szintén el kell távolítani a bejutás biztosításához.

JAVASOLT VÉDETTSÉG

A magyar erődítéstörténet utolsó stációja, egy korszak történetének meghatározó emléke, így helyi védelme feltétlenül indokolt.

MÓRAHALOM, KÜLTERÜLET, HRSZ.: 0406/259 ALATTI TITÓ-BUNKER

(TÜZÉRSÉGI OLDALAZÓMŰ - KAZAMATA)

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKVIZSGÁLATA

(fotódokumentáció és értékvizsgálati lap)

Készítette:

Pap Ádám okl. építész

építész vezető tervező - É/1 06 0094

településrendezési vezető tervező - TT1 06 0094

műemléki szakértő - műemléki érték dokumentálása - 21-0221

2023. október 22.

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

A kazamata északi bejáratát védő szárnyfalak

A kazamata földből kilátszó, lecsapott sarkú földéme (felül) és oldalazó lőrései (alul)

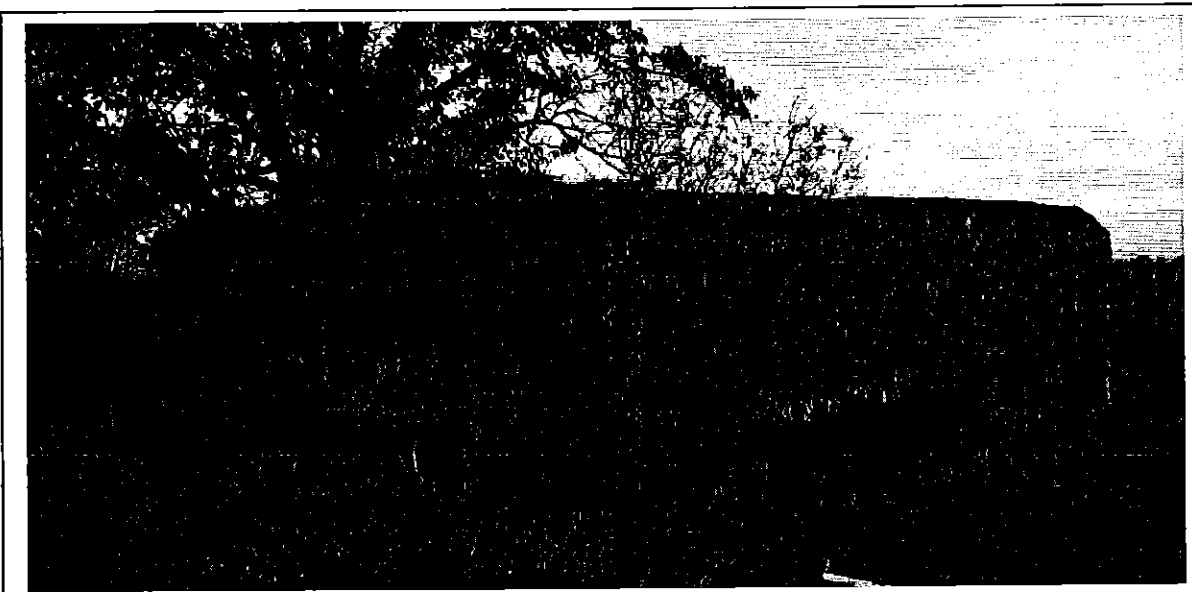

CÍM

Mórahalom, Külterület (hrsz.: 0406/259)

BÉPÍTÉS, KÖRNYEZET

Mórahalom külterületén, a Móra-dombtól dél-keletre, kisebb kiemelkedésen, jórészt a földbe süllyesztve található az egykori tűzérési kazamata.

TÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÓ

A Tito vezette Jugoszláviával megromlott viszony következtében kialakult politikai hisztéria vezetett a magyar-jugoszláv határt több mint 600 kilométer hosszban, 10-20 kilométer mélységben kísérő ún. Déli Védelmi Rendszer országerődítésének, a magyar „Magainot-vonalnak” a kiépítéséhez. Az építkezések szovjet hadmérnökök tervei alapján 1952-ben kezdődtek és 1955-ben, Rákosi Mátyás leváltásakor félbeszakadtak. A több ezer kiserőd és a földművek megvalósítására az akkori magyar GDP 25%-át költötték el.

Az országerődítés megmaradt eleme a vasbetonból készült, földdel borított tűzérési kazamata két lőirány pásztaázására alkalmas lőréseivel. A kazamata északon beton szárnyfalakkal védett bejáratall rendelkezik. Az erődrendszer elemeit egykor futóárkok, földművek és ún. tábori erődítési elemek kapcsolták össze, ezekből mára nem maradt semmi látható nyom.

VÉDENDŐ ÉRTÉKEK

A szovjet hadmérnökök által készített títustervek szerint épült, két lőirányt pásztázó oldalazómű (kazamata). A földbe süllyesztett létesítménynek csak földborításától részlegesen megfosztott földeme és két lőrése látható a felszín fölött.

KORREKCIÓS JAVASLAT

Az objektum kitisztítása, földborításának pótlása és hiányzó vasajtajainak a meglévő títustervek szerinti pótlása szükséges. A bejáratok előtti, szárnyfalakkal védett aknába omlott földet szintén el kell távolítani a bejutás biztosításához.

JAVASOLT VÉDETTSÉG

A magyar erődítéstörténet utolsó stációja, egy korszak történetének meghatározó emléke, így helyi védelme feltétlenül indokolt.